

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІН інституту
фізичної культури

Михайло ЛЯННОЙ

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А6 Спеціальна освіта (Логопедія)

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія)

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІН інституту фізичної
культури

«29» серпня 2025 р.

Голова

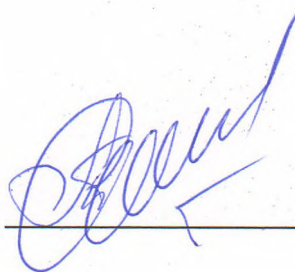
Людмила МОРОЗ, к.п. н., доцент

Розробник: Лариса СТАХОВА, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Анатолій КРАВЧЕНКО, к.п.н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 5	магістр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
22 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
26 год.		8 год.	
Лабораторні			
- год.		- год.	
Самостійна робота			
100 год.		134 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин: 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Зміст навчального курсу *Логопедичні технології* передбачає формування теоретичних знань щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямків виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу, а також професійних практичних навичок, що необхідні для успішної логопедичної роботи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «*Логопедичні технології*» є створення теоретичного та практичного підґрунтя для володіння студентами інформації щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямків виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу; про особливості проведення діагностичного процесу при різних мовленнєвих порушеннях, а також різні психолого-педагогічні підходи корекції порушеного мовленнєвого розвитку з урахуванням вікових особливостей та особливостей порушеного психо-фізичного розвитку

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має володіти знаннями й вміннями з загальної педагогіки, загальної психології, української мови, основ логопедії.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- загальні засади педагогічної технології, знати історичні аспекти, сутність, особливості, класифікації педагогічних технологій;
- загальні засади інноваційної технології;
- сутність традиційних та інноваційних логопедичних технологій.

У результаті вивчення курсу майбутні спеціалісти повинні оволодіти наступними професійними вміннями:

- поєднувати в навчально-корекційному процесі традиційні та інноваційні логопедичні технології
- використовувати надбання педагогів-новаторів, спираючись на діалектику взаємоперетворення інновації і традиції;
- розробляти та впроваджувати логопедичні технології у корекційно-розвитковому процесі;
- створювати розвивально-корекційне середовище, використовуючи доцільний дидактичний матеріал для навчання дітей з порушеннями мовлення в загальноосвітніх та спеціальних закладах, корекції порушень мовлення у підлітків та дорослих;

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

Поточний контроль теоретичних знань та практичних умінь студентів здійснюється за наступною системою:

теоретичні знання – 1-2 б.;

виконання практичної роботи – 1-3 б.;

самостійна робота – 2-3 б.

Розподіл балів

РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							Разом	Сума
Т 1.1.	Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.	Т 2.4.	Т 2.5.	Т 2.6.	Т 2.7.		
Поточний контроль												100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	65	
Контроль самостійної роботи												
2	2	2	2	3	3	3	3	3	6	6	35	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, поточне теоретичне опитування, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань.

5. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.

Тема 1.1. Сутність педагогічної технології.

Технологія як наука про майстерність. Поняття педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Основні якості сучасної педагогічної технології. Рівні функціонування педагогічної технології. Головні ознаки педагогічної технології. Критерії ефективності результатів застосування педагогічної технології. Інноваційність як ознака сучасної освіти. Сутність педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики. Алгоритм впровадження педагогічної інноватики. Групи інновацій в освіті.

Тема 1.2. Звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.

Звуки мовлення як умовні рефлекси. Утворення звуків мовлення. Класифікація звуків мови. Змінність звуків у мовленні. Механізм голосоутворення. Інтонація як складне явище, що включає в себе тон голосу, його тембр, інтенсивність або силу звучання голосу, паузу і логічний наголос, темп мовлення. Характеристика компонентів інтонаційної сторони мовлення, інтонаційних конструкцій.

Тема 1.3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.

Мовлення як продукт психічної діяльності людини та результат складної взаємодії різних мозкових структур. Центральний і периферичний відділи мовленнєвого апарату. Участь дихального, фонаторного й артикуляційного відділів в утворенні мовлення.

Тема 1.4. Мовленнєвий онтогенез.

Розвиток звуковимови в онтогенезі. Закономірності розвитку голосової функції людини. Формування інтонаційної сторони мовлення і темпоритмічної організації мовлення в дошкільному віці. Розвиток лексико-граматичної сторони мовлення. Сенситивні періоди мовленнєвого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ.

Тема 2.1. Технології логопедичного обстеження.

Визначення предмета, об'єкта, мети і завдань логопедичного обстеження. Етапи логопедичного обстеження. Обстеження загальної моторики, дрібної моторики рук, артикуляційної та моторики обличчя. Нейропсихологічний підхід до обстеження. Обстеження звуковимови, розуміння мовлення, фонематичного та інтонаційного сприйняття, складової структури слова, лексичного складу мови, граматичного складу мови (словотворення,

словозміни), зв'язного мовлення. Аналіз результатів обстеження. Особливості логопедичного обстеження при різних порушеннях мовлення. Аналіз немовленнєвих та мовленнєвих порушень. Диференційна діагностика дизартрії та дислалії.

Тема 2.2. Технології корекції фонетико-фонематичних процесів.

Етапи корекції звуковимови. Способи постановки звуку. Технологія постановки різних груп звуків. Особливості корекції звуковимови при дислалії, дизартрії, ринолалії. Розвиток фонематичних процесів. Використання логопедичних тренажерів, комп'ютерних програм. Формування звуко-складової структури слова.

Тема 2.3. Технології формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.

Значення дихання в процесі мовлення. Формування правильного типу фізіологічного дихання. Формування спрямованого, тривалого повітряного струменя. Сучасні технології формування мовленнєвого дихання при заїканні, ринолалії, дизартрії. Парадоксальна дихальна гімнастика О. Стрельникової. Використання апарату В. Фролова. Використання комп'ютерних програм. Технологія корекції голосу при ринолалії та дизартрії. Технологія формування навичок раціонального голосоподання і голосоведення при заїканні. Вправи для роботи над голосом. Використання комп'ютерних програм. Технологія формування розповідної, спонукальної і питальної інтонаційних структур. Особливості роботи над інтонаційною стороною мовлення при заїканні, дизартрії, ринолалії. Використання комп'ютерних програм. Технологія формування почуття ритму при заїканні. Використання логоритміки. Етапи роботи над темповими характеристиками при заїканні. Технологія роботи над ритмом при дизартрії. Поняття саморегуляції. Аутогенне тренування в системі логопедичних занять. Значення арт-терапії у формуванні навичок мовленнєвої саморегуляції. Правила для вправ у плавності мовлення.

Тема 2.4. Технології формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.

Словник та лексика. Прийоми та засоби збагачення та активізації словника дітей різної вікової категорії. Прийоми та засоби формування і удосконалення граматичної будови мовлення.

Тема 2.5. Технології корекції порушень писемного мовлення.

Поняття писемного мовлення. Організація процесу письма та процесу читання. Подолання помилок різного типу. Технологія навчання письма. Технологія навчання читання. Технології подолання графічних та оптико-просторових помилок. Технології подолання фонетичних помилок. Технології подолання лексико-граматичних помилок. Формування

самоконтролю. Подолання порушень писемного мовлення у осіб з афазією. Використання інноваційних засобів.

Тема 2.6. Технології «запуску» та активізації мовлення

Обстеження дитини, яка не розмовляє. Особливості корекційної роботи з дітьми, що не розмовляють. Методика Новікової-Іванцової. Методика Грузінової. Методика Кравцової та Стахової.

Тема 2.7. Інноваційні технології в логопедичній роботі.

Здоров'язберезувальні технології за О. Ващенко. Кінезіологічні вправи, вправи з використанням елементів біоенергопластики та Су
Альтернативні методики навчання читання (М. О. Зайцева, Л. В. Шелестової, Г. Домана та інші). Використання ІКТ на логопедичних заняттях. Сенсорна інтеграція. Мнемотехніка. Камініці Марблс. Коректурні таблиці. Зображувальна діяльність на логопедичних заняттях.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Розділ 1. Теоретичні основи логопедичних технологій												
<i>Тема 1.1. Сутність педагогічної технології.</i>	14	2	2			10	19					10
<i>Тема 1.2. Звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.</i>	14	2	2			10			1			10
<i>Тема 1.3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.</i>	14	2	2			10	15					10
<i>Тема 1.4. Мовленнєвий онтогенез.</i>	14	2	2			10						10
Розділ 2 Логопедичні технології												
<i>Тема 2.1. Технології логопедичного обстеження.</i>	14	2	2			10	41		1			12

Тема 2.2. Технології корекції фонетико-фонематичних процесів.	14	2	2			10		1	1			14
Тема 2.3. Технології формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпоритмічної організації усного мовлення при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.	14	2	2			10		1	1			12
Тема 2.4. Технології формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.	14	2	2			10		1	1			14
Тема 2.5. Технології корекції порушень писемного мовлення.	14	2	2			10		1	1			14
Тема 2.6. Технології «запуску» та активізації мовлення.	14	2	4			10		1	1			14
Тема 2.7. Інноваційні технології в логопедичній роботі.	14	2	4			10		1	1			14
Усього годин	150	22	26		2	110	150	6	8		2	134

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Сутність педагогічної технології.	2	
21.	Звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.	2	1
2.	Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	2	
4.	Мовленнєвий онтогенез.	2	
5.	Технології логопедичного обстеження.	2	1
6.	Технології корекції фонетико-фонематичних процесів.	2	1
7.	Технології формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.	2	1
8.	Технології формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.	2	1
9.	Технології корекції порушень писемного мовлення.	2	1
10.	Технології «запуску» та активізації мовлення.	4	1
11.	Інноваційні технології в логопедичній роботі.	4	1
Разом		26	8

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах.

Підручник / За ред. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

3. 4.Шеремет М. К. Логопедія : підручник. 5-те вид. Київ : Слово. 2018. 856 с.

4. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій / Н.А. Лопатинська. К. : Видавничий дім «Слово».2017. 152с.

5. Анатомія, фізіологія та патологія органів слуху і мовлення : навч. посібник для студ. ф-ту дошк. та корекц. освіти / уклад. Н. П. Голуб. Умань : Візаві, 2015. 116 с.

6. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. К.: Видавничий Дім «Слово». 2004.

7. Голуб Н. М., Потамошнева О. М., Хребтова Н. П. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень: Методичні рекомендації з курсу «Логопедія». Х.: ХНУ імені Г.С. Сковороди, 2007.

8. Плешук С. В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження дітей дошкільного віку. Кам'янець-Подільський, 2013.

9. Тарасун В.В. Писемне мовлення: запобігання і корекція порушень. К : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 150 с.

10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. – 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.

11. Федорчук Е.І. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 212 с.

Додаткові:

1. Гріненко О. В., Покотильська М.М., Філоненко Т. Я. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів: Навч. посібник. Городище. 2010. 32 с.

2. Тимченко Р., Іващенко А. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні технології» в контексті освітньої діяльності. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. №1(13). С. 345-358.

3. Янкович О. І., Гичка В. П. Педагогічні технології в закладі дошкільної освіти: реальність чи вимисел учених? *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* Ужгород, 2020. Вип. 1 (46). С. 148–152.

4. Маланюк Н. М. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020 р. № 70, Т. 3. С.113-118.

5. Яковенко А. О. Інноваційні технології для підвищення якості проведення логопедичних занять в сучасних умовах загальноосвітнього простору. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* 2014. Вип. 27. С. 231-234.

6. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

7. Калмикова Л.О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку : монографія. Київ : Фенікс, 2008. 497 с.

8. Савінова Н. В. Формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія.* Випуск 22 : зб. наук. праць. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. С. 233-238.

9. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.

10. Баскакова О. Ф. Раннє виявлення і профілактика мовленнєвих порушень у дітей. *Таврійський вісник освіти.* 2015. №2(50). Частина I. с.70.

11. Хоменко С.О. Етіологія мовленнєвих порушень у дітей раннього віку. *Науковий часопис. Корекційна педагогіка.* Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&

IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_019_2014_26_53.pdf

12. Кравченко А. І., Скачедуб Н. М. Корекція заїкання засобами комплексної фізичної реабілітації: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 178 с.

13. Горбунова Н. В. Ігрова діяльність як засіб розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників. Теорія та методика навчання та виховання. 2012. Вип. 31. С. 44-56.

14. Сєдих Н. О. Вчимося писати й говорити правильно. Поради логопеда. Х. : Вид.група «Основа». 2007. с. 107-111.

15. Мартиненко І., Козачук Л. Інноваційні підходи в логопедичній роботі з безмовленневими дітьми. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. К.: ТОВ «ДІА», 2017. Вип. 1. С. 18-24.

16. Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам // Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець. 2010.

17. Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець, 2010.

18. Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. покажч. Ч. 2./ [упоряд.: Моїсеєва І.П. , Пономаренко Л.О.]. К.: АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 2006. 196 с.

19. Шеремет М., Загурська Г. Сучасні комп'ютерні технології в логопедичній роботі . Педагогіка та методики: спеціальні. Збірник наукових статей НПУ ім.М.П. Драгоманова. Випуск 1. К.:2001. С.183–192

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна
Мультимедійні презентації до лекційних занять (відповідно теми).

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Кафедра логопедії

Конспекти лекцій

з дисципліни: *Логопедичні технології*

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія) другий
(магістерський) рівень

Мова навчання: українська

Розробник:
к.п.н., доцент
Л. Л. Стахова

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лекційне заняття № 1

Тема. Сутність педагогічної технології.

Мета: ознайомлення з основними поняттями та сутністю педагогічної технології.

Література:

1. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

2. Тимченко Р., Іващенко А. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні технології» в контексті освітньої діяльності. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. №1(13). С. 345-358.

3. Янкович О. І., Гичка В. П. Педагогічні технології в закладі дошкільної освіти: реальність чи вимисел учених? *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород, 2020. Вип. 1 (46). С. 148–152.

4. Маланюк Н. М. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р. № 70, Т. 3. С.113-118.

5. Яковенко А. О. Інноваційні технології для підвищення якості проведення логопедичних занять в сучасних умовах загальноосвітнього простору. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. Вип. 27. С. 231-234.

План

1. Поняття педагогічної технології.
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Інноваційність як ознака сучасності.
4. Сутність педагогічної інноватики.

Основний зміст

Педагогічна (освітня) технологія – це система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, яка побудована на науковій освіті, запрограмована в час і в просторі і приводить до належних результатів. В освітній практиці педагогічна технологія може функціонувати на загально педагогічному, предметно–методичному та локальному (модульному) рівнях.

Освітня технологія відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій у навчально-виховному процесі за наявності певних умов. Технологія навчання (виховання, управління) моделює шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в межах відповідного навчального предмета, теми, питання. Структуру технології навчання утворюють: концептуальна основа, змістова частина, процесуальна частина. Головні ознаки педагогічної технології: концептуальність,

економічність, алгоритмізованість, проєктованість, цілісність, керованість, коригованість, візуалізація, декомпозиція педагогічного процесу на взаємопов'язані етапи, координованість і поетапність дій, спрямованих на досягнення запланованого результату, однозначність виконання передбачених процедур і операцій. Класифікація педагогічних технологій. Інноваційність як ознака сучасної освіти. Педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій. Абсолютна новизна. Відносна новизна. Суб'єктивна новизна. Структура педагогічної інноватики. Алгоритм впровадження педагогічної інноватики. Групи інновацій в освіті.

Питання для самостійної роботи

1. Результати педагогічної творчості.

Лекційне заняття № 2

Тема. Звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.

Мета: ознайомлення зі звуковимовними та акустичними характеристиками усного мовлення

Література:

1. Розвиток українського мовлення у дошкільників. Програма-довідник для дошкільних закладів з українським мовним режимом / Укл. Н. Я. Дзюбишина-Мельник. – К., 1991.

2. Український лінгвістичний портал «Словники України» on-line: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

4. Шеремет М. К. Логопедія : підручник. 5-те вид. Київ : Слово. 2018. 856 с.

План

1. Звуки мовлення як умовні рефлекси.
2. Характеристика та артикуляція звуків.
3. Дихання як загальна мовленнєва навичка.
4. Роль голосу у творенні звуків.
5. Темпо-ритмічна організація мовлення.
6. Інтонаційна характеристика мовлення.

Основний зміст

Звуки мовлення як умовні рефлекси. Звуки мовлення розглядаються в артикуляційно-акустичному та функціональному аспектах. Артикуляційно-акустичний аспект звуків мовлення є предметом вивчення у фонетиці, а функціональний – у фонології. Одиницею фонетики є звук, а одиницею фонології - фонема. Висота звука. Інтенсивність звука. Довгота звука. Артикуляція звуків. Дикція – це ступінь виразності вимови звуків та їх сполучень, складів, слів за різних умов. Орфоепічна правильність мовлення – це сукупність правил зразкової літературної вимови, унормованість

національної мови, що забезпечує зберігання одноманітності її звукового оформлення. Утворення звуків мовлення. Класифікація звуків мовлення. Змінність звуків у мовленні. Дихання – це ритмічне подання повітря, насиченого киснем. Голос – це сукупність різноманітних за висотою, силою, тембром звуків, які вимовляє людина. Сила голосу. Висота голосу. Тембр голосу. Механізм голосоутворення. Темп мовлення – це швидкість вимови елементів мовлення: звуків, складів, слів; швидкість протікання мовленнєвого потоку в часі, її прискорення чи уповільнення, що зумовлює ступінь її артикуляційної напруженості та слухової виразності. Ритм мовлення – це рівномірне чергування складів, їх тривалості у часі. Під фонематичним слухом розуміють здатність чути та виділяти кожний окремий звук серед інших звуків слова. Інтонація як складне явище, що включає в себе тон голосу, його тембр, інтенсивність або силу звучання голосу, паузу і логічний наголос, темп мовлення. Інтонація – це сукупність фонетичних засобів (компонентів): наголосу, мелодики, пауз, темпу і тембру. Характеристика компонентів інтонаційної сторони мовлення, інтонаційних конструкцій.

Питання для самостійної роботи

1. Виразність мовлення.

Лекційне заняття № 3

Тема. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.

Мета: ознайомлення з анатомо-фізіологічними механізмами мовлення.

Література:

1. Шеремет М. К. Логопедія : підручник. 5-те вид. Київ : Слово. 2018. 856 с.
2. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій / Н.А. Лопатинська. К. : Видавничий дім «Слово».2017. 152с.
3. Анатомія, фізіологія та патологія органів слуху і мовлення : навч. посібник для студ. ф-ту дошк. та корекц. освіти / уклад. Н. П. Голуб. Умань : Візаві, 2015. 116 с.

План

1. Поняття мова та мовлення. Мовлення як продукт психічної діяльності людини та результат складної взаємодії різних мозкових структур.
2. Центральний мовленнєвий апарат.
3. Периферичний мовленнєвий апарат
4. Участь дихального, голосового та артикуляційного відділів в утворенні мовлення.

Основний зміст

Мовлення як продукт психічної діяльності людини та результат складної взаємодії різних мозкових структур. Мовленнєвий апарат складається з двох відділів: центрального (або регулюючого) і периферичного (або виконавчого). Центральний мовленнєвий апарат знаходиться в головному мозку, складається з кори головного мозку (переважно лівої півкулі), підкіркових вузлів, провідних шляхів, ядер

стовбура (насамперед довгастого мозку) і нервів, що йдуть до дихальних, голосових і артикуляційних м'язів. Периферичний мовленнєвий апарат складається з дихального, голосового та артикуляційного відділів. Участь дихального, голосового та артикуляційного відділів в утворенні мовлення.

Питання для самостійної роботи

1. Вчення Павлова про сигнальні системи.
2. Блоки голосного мозку.

Лекційне заняття № 4

Тема. Мовленнєвий онтогенез.

Мета: ознайомлення з етапами розвитку мовлення, його складових в онтогенезі.

Література:

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів, 1990.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За 19ед.. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
3. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. К.: Видавничий Дім «Слово». 2004.
4. Калмикова Л.О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку : монографія. Київ : Фенікс, 2008. 497 с.
5. Савінова Н. В. Формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 22 : зб. наук. праць. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. С. 233-238.

План

1. Розвиток мовлення дітей раннього віку.
2. Розвиток мовлення дітей молодшого дошкільного віку.
3. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Основний зміст

Дитина розпочинає своє життя криком. З фонетичного боку, крик – це видих при звуженій голосовій щілині й більш чи менш відкритою порожниною рота – утворюється звук голосного типу різного ступеня відкритості. На другому місяці життя з'являється гукання – це збудження приємного позитивного характеру і виникає воно у відповідь на ніжні, ласкаві слова дорослого. На четвертому місяці з'являється гуління – збудження приємного характеру, що виникає під впливом позитивних емоцій, нагадує сполучення приголосних звуків; на межі 5-6 місяців белькіт – найбільш складний голосовий утвір, нагадує слова-склади, що складаються зі складів, які рівномірно повторюються. На кінець першого року життя дитина добре розуміє не тільки окремі фрази, а й цілі речення у мовленні дорослих, відтворює відповідно до словесних подразників адекватні дії і рухи, у дітей з'являються перші усвідомлені слова. На кінець другого року життя

дитина визнає і називає предмети незалежно від їх форми, кольору, величини, запас слів, які вживає дитина в активному словнику збільшується до 300 слів, розуміє зміст цілих речень, висловлювань про події та явища, що часто повторюються в особистому досвіді дитини, започатковується розвиток зв'язного мовлення, дитина починає розмовляти з різних причин, вживає прості дво- трислівні, а до 2 років – чотири- і п'ятислівні речення. До початку третього року життя дитина правильно вимовляє губні, губно-зубні, передньоязикові, заднь-язикові звуки. На третьому році життя швидкими темпами розвивається фонематичний слух, продовжується засвоєння граматичної будови рідної мови, запас слів зростає до 1200-1500 слів. До 4,5 років завершується формування граматичної правильності мовлення, на четвертому році життя в мовленні дитини з'являються складносурядні і складнопідрядні речення, а також питальні речення, розвивається монологічне мовлення, мовлення-повідомлення, у словнику нараховується до 1800-2000 слів. Діти п'яти років оволодівають правильною вимовою всіх звуків рідної мови, словник дитини становить 2200-2500 слів, у мовленні користується образними виразами, завершується засвоєння граматичних форм, діти будують різного типу речення. До шести років у дітей зміцнюються м'язи мовленнєвого апарату, діти можуть уже правильно вимовляти всі звуки рідної мови, регулюють силу голосу, оволодівають прийомами звукового аналізу слів, у словнику дітей нараховується 3,5-4 тисячі слів, користуються різними типами речень, оволодівають навичками зв'язного мовлення.

Питання для самостійної роботи

1. Сенситивні періоди мовленнєвого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Лекційне заняття № 5

Тема. Технології логопедичного обстеження.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій логопедичного обстеження.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Голуб Н. М., Потамошнєва О. М., Хребтова Н. П. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень: Методичні рекомендації з курсу «Логопедія». Х.: ХНУ імені Г.С. Сковороди, 2007.
3. Плещук С. В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження дітей дошкільного віку. Кам'янець-Подільський, 2013.

4. Баскакова О. Ф. Раннє виявлення і профілактика мовленнєвих порушень у дітей / О. Ф. Баскакова // Таврійський вісник освіти. – 2015. №2(50). – Частина I. – с.70.

5. Хоменко С.О. Етіологія мовленнєвих порушень у дітей раннього віку / С.О. Хоменко // Науковий часопис. Корекційна педагогіка. Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_019_2014_26_53.pdf

6. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник / М. К. Шеремет. – К.: ВД «Слово», 2014. – 675с.

7. Артюшков І. В. Аспекти дослідження внутрішнього мовлення. Філологічні науки. 1997. № 4. С. 66-75.

План

1. Мета та завдання логопедичного обстеження.
2. Напрями логопедичного обстеження при різних мовленнєвих порушеннях.
3. Особливості логопедичного обстеження осіб з різними мовленнєвими порушеннями, осіб різних вікових категорій.
4. Аналіз результатів обстеження.
5. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень.

Основний зміст

Предмет, об'єкт, мета і завдання логопедичного обстеження. Комплексна діагностика дозволяє дослідити всі основні лінії розвитку дитини на кожному віковому етапі та отримати фахівцям повну картину недоліків розвитку пізнавальної і мовленнєвої діяльності, а також намітити оптимальні шляхи їх корекції. Правильно організоване корекційне навчання і виховання дітей із ЗНМ повинно спиратися на комплексне медико-психолого-педагогічне обстеження їх мовленнєвих та немовленнєвих процесів, сенсомоторної сфери, інтелектуального розвитку, особистісних особливостей та соціального оточення.

В спеціальній літературі достатньо повно описані конкретні методики обстеження і принципи аналізу отриманих даних із урахуванням того, що первинна несформованість у дитини одного з мовних компонентів, які так чи так беруть участь у формуванні мовлення, призводить до негативних змін мовленнєвої системи в цілому (Р.Левіна, Н.Жукова, О.Мастюкова, Є.Соботович, Т.Філічева, Н.Чевелева, Г.Чірка та інші).

Основне завдання діагностики порушень мовленнєвого розвитку: правильна кваліфікація дефекту з метою визначення оптимальних шляхів його подолання (Є.Соботович). Логопедичне обстеження включає три основні розділи: ретельне вивчення умов виховання і динаміки мовленнєвого і загального психічного розвитку, яке відбувається на основі бесіди з батьками і аналізу документів про дитину (медична та педагогічна документація); логопедичне та психолого-педагогічне обстеження з докладним реєструванням вербальної та невербальної діяльності дитини; аналіз

та педагогічна оцінка усіх отриманих даних. *Етапи обстеження дитини із ЗНМ.* Орієнтовний етап. Диференціальний етап. Обстеження немовленнєвих процесів. Докладне обстеження провідних компонентів мовленнєвої системи. Заклучний. Обстеження загальної моторики, дрібної моторики рук, артикуляційної та моторики обличчя, особливості кінетичного та кін естетичного праксису. Нейропсихологічний підхід до обстеження. Обстеження звуковимови, розуміння мовлення, фонематичного та інтонаційного сприйняття, складової структури слова, лексичного складу мови, граматичного складу мови (словотворення, словозміни), зв'язного мовлення. Обстеження писемного мовлення. Підготовка та використання картинного, предметного та мовленнєвого матеріалу для обстеження дітей різного віку, дорослих. Аналіз результатів обстеження. Заповнення мовленнєвої картки. Особливості логопедичного обстеження при різних порушеннях мовлення та осіб різного віку. Аналіз немовленнєвих та мовленнєвих порушень. Логопедичне заключення. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень: сенсорної алалії та порушень слуху, моторної алалії та дизартрії, алалії та порушень інтелектуальної сфери, дислалії та стертої афазії, алалії та афазії, ЗНМ та ЗМР, ЗНМ та порушень інтелектуальної сфери.

Питання для самостійної роботи

1. Складання мовленнєвих карт.
2. Складання логопедичного заключення.

Лекційне заняття № 6

Тема. Технології корекції фонетико-фонематичних процесів.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій корекції фонетико-фонематичної складової мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Рібцун Ю. В. Формування фонологічного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей за умов нормального та порушеного онтогенезу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова: зб. наук. пр.* К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 219–222
3. Пінчук Ю. В. Основи методики виховання правильної вимови звука при дислалії // Педагогіка та методики: спеціальний збірник наукових праць / Ю. В. Пінчук. – К., 2000. – С. 43-49

План

1. Етапи корекції звуковимови.
2. Способи постановки звуку.
3. Особливості корекції звуковимови при різних мовленнєвих порушеннях.
4. Розвиток фонематичних процесів.
5. Формування звуко-складової структури слова.

Основний зміст

Етапи корекції звуковимови: підготовчий, формування первинних навичок звуковимови (постановка, автоматизація, диференціація), формування комунікативних навичок звуковимови. Способи постановки звуку: наслідування, механічний, змішаний. Використання зондів та зондозамінників. Технологія постановки різних груп звуків. Особливості корекції звуковимови при дислалії, дизартрії, ринолалії. Розвиток фонематичних процесів. Використання іграшок, музичних іграшок, звукових предметів, камінців, схем, символів, фішок. Формування звуко-складової структури слова. Використання звукових та складових позначень, кубиків, контурктору, камінців, зображувальної дільності.

Питання для самостійної роботи

1. Використання логопедичних тренажерів, комп'ютерних програм.

Лекційне заняття № 7

Тема. Технології формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Рібцун Ю. В. Ігри для ротика : вправи на розвиток мовленнєвого дихання. *Дошкіль. Виховання*. 2007. № 4. С. 28–29.
3. Арнаутова Л.В. Корекція заїкання у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори. 2017. Вип.9. Т.1. с.5.
4. Кравченко А. І., Скачедуб Н. М. Корекція заїкання засобами комплексної фізичної реабілітації: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 178 с.

План

1. Технологія формування почуття ритму.
2. Корекція просодичних компонентів мовлення.
3. Сучасні технології формування мовленнєвого дихання
4. Технологія формування навичок раціонального голосоподання і голосоведіння.
5. Особливості роботи над інтонаційною стороною мовлення
6. Використання логоритміки.

Основний зміст

Технологія формування почуття ритму при заїканні. Ритм промови має за основу зміну певних частин промови за довжиною звучання, а також чергування мовлення, що звучить, та пауз. Граматичні паузи – це засіб граматичного упорядкування тексту. Використання логоритміки. Етапи

роботи над темповими характеристиками при заїканні. Темп мовлення прийнято визначати як швидкість перебігу промови в часі або як число звукових одиниць, вимовних в одиницю часу. Звуковою одиницею можуть бути звук, склад і слово. Темп мовлення багато в чому визначає своєрідність іншого параметра мовлення - ритму. Технологія роботи над ритмом при дизартрії. Поняття саморегуляції. Значення арт-терапії у формуванні навичок мовленнєвої саморегуляції. Правила для вправ у плавності мовлення. Значення дихання в процесі мовлення. Формування правильного типу фізіологічного дихання. Формування спрямованого, тривалого повітряного струменя. Мовленнєве дихання – це здатність людини в процесі мовленнєвого висловлювання своєчасно проводити короткий глибокий вдих і раціонально витратити повітря при видиху. Правильне мовленнєве дихання забезпечує нормальне функціонування голосового апарату, оберігає його від перевтоми, сприяючи збереженню плавності мовлення, правильному використанню інтонаційних засобів виразності, дотриманню пауз Сучасні технології формування мовленнєвого дихання при заїканні, ринолалії, дизартрії. Парадоксальна дихальна гімнастика О. Стрельникової. Використання апарату В. Фролова. Використання комп'ютерних програм. Технологія корекції голосу при ринолалії та дизартрії. Технологія формування навичок раціонального голосоподання і голосоведення при заїканні. Вправи для роботи над голосом. Використання комп'ютерних програм. Технологія формування розповідної, спонукальної і питальної інтонаційних структур. Особливості роботи над інтонаційною стороною мовлення при заїканні, дизартрії, ринолалії. Використання комп'ютерних програм.

Питання для самостійної роботи

1. Аутогенне тренування в системі логопедичних занять.
2. Арт-терапія у формуванні навичок мовленнєвої саморегуляції.

Лекційне заняття № 8

Тема. Технології формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Горбунова Н. В. Ігрова діяльність як засіб розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників. Теорія та методика навчання та виховання. 2012. Вип. 31. С. 44-56.

План

1. Технології збагачення та активізації словника.
2. Технології формування, розвитку та корекції граматичного складу мовлення при різних мовленнєвих порушеннях.

3. Технології розвитку зв'язного мовлення при різних мовленнєвих порушеннях.

Основний зміст

Словник та лексика. Граматична система мови – це частина організації мови, представлена в її граматичних одиницях, граматичних формах і граматичних категоріях. Граматична будова мови як система – це єдність абстрактних граматичних значень і їх формальних виражень, які становлять ту основу, без якої мова не функціонує. Усі граматичні категорії поділяють на морфологічні і синтаксичні. До морфологічних категорій належать категорії роду, числа, відмінка, виду, часу, способу, особи. Межі застосування поняття граматичної категорії до синтаксису ще не зовсім визначені. Очевидно, сюди можна віднести категорію комунікативної спрямованості (розповідні, питальні, спонукальні речення), категорію активності й пасивності, категорію стверджувальності – заперечення та категорії синтаксичного часу і синтаксичного способу, які формують парадигму речення. Слово – будівельний матеріал мовлення. Кожне слово має певне значення, із слів складаються словосполучення і речення, за допомогою їх людина оформляє свої думки і ними ділиться з іншими людьми. Сукупність слів, які є у складі будь-якої мови, називають лексикою. Прийоми та засоби збагачення та активізації словника дітей різної вікової категорії. Прийоми та засоби формування і удосконалення граматичної будови мовлення. Кольоротерапія, коректурні таблиці, зображувальна діяльність, конструктор леґо, предметна діяльність, дидактична гра тощо. Вдосконалення синтаксичної сторони мовлення. Формування морфологічної сторони мовлення.

Питання для самостійної роботи

1. Розвиток комунікативної функції мовлення в дітей.
2. Відновлення комунікативної функції мовлення при афазії.

Лекційне заняття № 9

Тема. Технології корекції порушень писемного мовлення.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій корекції порушень писемного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Прищепа О. І. Формування графічних навичок письма - необхідна умова розвитку писемного мовлення. *Початкова школа*. 2007. №9. С.3.
3. Голуб Н. Науково-теоретичні засади досліджень писемного мовлення та його порушень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2012. Вип. 21. С. 58–63.
4. Грінченко О. В., Покотильська М.М., Філоненко Т. Я. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів: Навч. посібник. Городище. 2010. 32 с.

5. Дислексія, або коли мозок «не влаштований» читати [Електронний ресурс] / А.С. Івашина // *омо*. 2015. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/fetysh/disleksiya-abo-koli-mozok-nevlashtovaniy-chitati>.

6. Журавльова Л. С. Науково-теоретичний аналіз сутнісних відмінностей поняття «дисграфія». *Актуальні питання корекційної освіти*. 2017. Вип. 10. – С. 106-116.

7. Сєдих Н. О. Вчимося писати й говорити правильно. Поради логопеда. Х. : Вид.група «Основа». 2007. с. 107-111.

8. Тарасун В.В. Писемне мовлення: запобігання і корекція порушень. К : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 150 с.

План

1. Технології корекції порушень письма.
2. Технології корекції порушень читання.
3. Технології відновлення порушень писемного мовлення при афазії.

Основний зміст

Поняття писемного мовлення. Організація процесу письма. Операції процесу письма: спонукання, мотив, завдання; складання плану письмового висловлювання, смислової програми, загальної послідовності думок; аналіз звукової структури слова; співвіднесення виділеної зі слова фонемі з певним зоровим образом літери; відтворення за допомогою рухів руки зорового образу літери. Організація процесу читання. Операції процесу читання: впізнавання, розрізнення букв та їх співвіднесення з відповідними звуками; злиття звуків у склади та слова; співвіднесення звукового образу слова з його лексичним значенням. Передумови формування писемного мовлення. Технологія навчання письма. Технологія навчання читання. Алгоритм вивчення букви. Технології подолання графічних та оптико-просторових помилок: розвиток зорово-просторового сприймання та уявлень; зорового та буквеного гнозису; зорово-моторної координації; зорової пам'яті та уваги; зорового аналізу та синтезу; моторних функцій. Технології подолання фонетичних помилок: формування у дітей звукової диференціації фонем; формування фонематичного аналізу та синтезу. Технології подолання лексико-граматичних помилок: *робота над наголосом; корекція та розвиток граматичної будови мови; формування поняття про речення, уточнення структури речення; розвиток навичок морфологічного та синтаксичного аналізу і синтезу, збагачення лексичного запасу, розвиток зв'язного мовлення*. Формування самоконтролю. Подолання порушень писемного мовлення у осіб з афазією. Використання інноваційних засобів.

Питання для самостійної роботи

1. Методики навчання читання та письма.

Лекційне заняття № 10

Тема. Технології «запуску» та активізації мовлення.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом технологій «запуску» та активізації мовлення.

Література:

1. Мартиненко І., Козачук Л. Інноваційні підходи в логопедичній роботі з немовленнєвими дітьми. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. К.: ТОВ «ДІА», 2017. Вип. 1. С. 18-24.

2. Белкіна О. М. Алгоритм навчання немовленнєвої дитини раннього віку. Таврійський вісник освіти. 2017. № 2 (58).

План

1. Обстеження дитини, яка не розмовляє.
2. Особливості корекційної роботи з дітьми, які не розмовляють.
3. Методики «запуску» та активізації мовлення.

Основний зміст

Обстеження дитини, яка не розмовляє. Особливості корекційної роботи з дітьми, що не розмовляють. Методика Новікової-Іванцової. Мета: навчити дітей з важкими порушеннями мовлення вимовляти звуки, слова, фрази і речення. Робота за методикою Новікової-Іванцової починається з формування у дітей інтонаційної основи мовлення. Сюди відносяться і жест, і голосові модуляції, і інтонація. Методика Грузінової. Перший етап. На початку заняття логопед створює ігрову ситуацію, щоб у дитини з'явився позитивний настрій на спільну роботу. Другий етап. Коли основні приголосні і голосні звуки сформовані, логопед починає вчити дитину завершувати слово. Тут малюкові допомагає ритмічний малюнок слова, властивий будь-якій мові: ненаголошений склад неминуче тягне за собою наголошений, відкритий склад стає основою для закритого складу. Третій етап. Корекцію завершують заняття, під час яких дитина вчиться вимовляти фрази з опорою на її ритмічний малюнок, жестове мовлення, картинки предметів, які позначають якесь слово. Методика «Мої перші слова» (методика Н. А. Шишкіної). Мета: навчити дитину вимовляти слова. Дана методика запуску мовлення у дітей, які не розмовляють, заснована на принципах розвиваючого навчання і єдності виховних, навчальних, розвивальних і корекційних цілей. Поява і розвиток мовлення відбувається в результаті різноманітної діяльності дитини. Спочатку малюк засвоює голосні звуки, а потім додає до них приголосні. Відпрацювання кожного завдання складається з чотирьох вправ, які називаються «Картинка-символ», «Чарівні кнопочки», «Звукові доріжки», «Вимови слова з даним звуком». Методика Кравцової та Стахової. Прийоми активізації мовленнєвої діяльності дітей. Суть даної методики полягає у формуванні та розвитку фразового мовлення на основі формування звукоскладової структури слів, ускладнення якої відбувається поетапно. Передбачається використання картинного, дрібного іграшкового та буквеного матеріалу.

Питання для самостійної роботи

1. Форми роботи з немовленнєвими дітьми.

Лекційне заняття № 11

Тема. Інноваційні технології в логопедичній роботі.

Мета: ознайомлення з основами, сутністю та змістом інноваційних технологій.

Література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. – 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.
2. Федорчук Е.І. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 212 с.
3. 1. Андросова В.М. Використання інноваційних технологій в роботі з дітьмилогопатами старшого дошкільного віку для корекції вад звуковимови. Розкажіть онуку. 2004. № 10–11.
4. Бабич Н. М., Кібальна К. О., Мельніченко Т. В. Використання техніки орофациальної міофункціональної терапії в логопедичній практиці. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VI Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (14 квітня) 2017 року, м. Суми. С. 39–42.
5. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006. 2016. Т.1. 452 с.
6. Марченко І.С. Сучасні логопедичні технології у подоланні мовленнєвих розладів у дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Логопедія : Науково-методичний журнал. 2011. N 1. С. 41–44.
7. Потапенко О. М. Масаж біологічно активних точок у корекційній роботі логопеда. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 24. С. 190–193.
8. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення / В. І. Галущенко // Актуальні питання корекційної освіти. 2016. №7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/>
31. Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам // Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець. 2010.
3. Дичок Т., Глеваська С. Розвиток комунікативної сфери дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою пісочної анімації. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія*. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006. 2017. Вип. 8.
4. Розвивальні ігри з водою та піском // Упоряд. Л. А. Шик, Н. І. Дикань, О. М. Гладченко, Ю. М. Черкасова. Х. : Вид. група «Основа», 2010.
- Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець, 2010.
1. Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. покажч. Ч. 2./ [упоряд.: Моїсеєва І.П. , Пономаренко Л.О.]. К.: АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 2006. 196 с.

2. Шеремет М., Загурська Г. Сучасні комп'ютерні технології в логопедичній роботі . Педагогіка та методики: спеціальні. Збірник наукових статей НПУ ім.М.П. Драгоманова. Випуск 1. К.:2001. С.183–192

План

1. Здоров'язбережувальні технології.
2. Використання ІКТ на логопедичних заняттях.
3. Сенсорна інтеграція в логопедії.
4. Сучасні педагогічні технології в логопедії.
5. Нетрадиційні технології в логопедії.

Основний зміст

Використання здоров'язберігаючих технологій в діяльності логопеда стає перспективним засобом корекційно-розвиткової роботи з дітьми, що мають порушення мовлення. Здоров'язбережувальні технології за О. Ващенко: технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та виховання дітей, що вирішують завдання раціональної організації навчально-виховного процесу, відповідність навчального та фізичного навантаження можливостям дитини; оздоровчі технології, спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я дітей, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я; технології навчання здоров'я; виховання культури здоров'я. Раціональна рухова активність: дихальна, артикуляційна та пальчикова гімнастика, гімнастика для очей, масаж і самомасаж, фізкультхвилинки та ін. Рухова діяльність ігрового характеру (фізкультхвилинки, психогімнастика, ігрові вправи з поперемінним м'язовим напруженням і розслабленням та ін.) викликають позитивні емоції у дітей. Кінезіологічні вправи – це комплекс рухів, що дозволяє активізувати міжпівкульну взаємодію, розвивати комісури (нервові волокна, що здійснюють взаємодію між півкулями) як міжпівкульні інтегратори, через які півкулі обмінюються інформацією, відбувається синхронізація роботи півкуль. Кінезіологічні вправи, вправи з використанням елементів біоенергопластики та Су-джок терапії. Кінезіологічні вправи покращують розумову діяльність, сприяють поліпшенню запам'ятовування, підвищують стійкість уваги, формують просторові уявлення. Кінезіологічні вправи дають можливість задіяти ті ділянки мозку, які раніше не брали участь у навчанні, і розв'язати проблему неуспішності. Психологічні та психопрофілактичні засоби та методи, що включають в себе психогімнастику: ігри та вправи на розвиток емоційної сфери, музикотерапію, релаксаційні вправи та етюди, рухливі та сюжетно-рольові ігри, створення сприятливого психологічного клімату з переважанням позитивних емоцій, навчання дітей прийомам м'язового розслаблення. Методика навчання читання М. О. Зайцева. Основною одиницею мови за методикою Зайцева є ні звук, буква або склад в тому розумінні, в якому ми його знаємо, а склад – це пара приголосний + голосний, приголосний + м'який знак, одна буква (МА – РИ – НА, МІ – С – Т). Методика навчання читання Л. В. Шелестової. Методика передбачає використання спеціального посібника: робочий зошит для дітей і посібник для дорослих з питань організації та методики навчання. Для вивчення однієї

букви дітям пропонується 5-6 завдань в логічній послідовності: ознайомлення з літерою, знаходження її серед уже відомих; ознайомлення зі складами, що утворюються за допомогою цієї літери; відшукування складів з новою літерою серед інших складів; виділення певних складів у словах в різних позиціях (на початку, в середині та в кінці слова); складання слів із уже відомих складів, тобто читання слів. Методика навчання читання Г. Домана. Використовуються картки, на яких написані слова на смужках щільного паперу розміром 10-15 см червоними прописними буквами заввишки 7,5 см, оскільки великі букви максимально прості для зору, а червоний колір здатний привернути увагу дитини. Картки демонструються дитині певними порціями кілька разів на день. Найбільш оптимальний вік малюка для початку навчання – 3-6 місяців. Можна починати і пізніше, проте дуже важливо встигнути до шести років, коли особлива чутливість дитини до нової інформації вже закінчується. Етапи навчання читання: окремі слова, словосполучення, побудова простих речень, поширені речення, книги.

Використання ІКТ на логопедичних заняттях. Paint. Macromedia FlashPowerPoint Інтерактивний Lcd-екран. SMART-навчання. Логопедичний тренажер «Дельфа – 142». Програмно-апаратний комплекс «Видимая речь III». Комп'ютерні мовленнєві ігри. Мультиплікаційні фільми. Мнемотехніка. Камініці Марблс. Коректурні таблиці. Зображувальна діяльність на логопедичних заняттях. Сенсорна інтеграція.

Питання для самостійної роботи

1. Інноваційні технології відновлення мовлення при афазії.

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Кафедра логопедії

**Інструктивно-методичні матеріали
до практичних занять**

з дисципліни: *Логопедичні технології*

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія) другий
(магістерський) рівень

Мова навчання: українська

Розробник:

к.п.н., доцент

Л. Л. Стахова

РОЗДІЛ 1 ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЛОГОПЕДА

Практичне заняття № 1

Тема. Сутність педагогічної технології.

Мета: висвітлити основні поняття, сутність педагогічної технології, уточнення знань щодо класифікацій педагогічних технологій.

Література:

1. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

2. Тимченко Р., Іващенко А. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні технології» в контексті освітньої діяльності. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. №1(13). С. 345-358.

3. Янкович О. І., Гичка В. П. Педагогічні технології в закладі дошкільної освіти: реальність чи вимисел учених? *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород, 2020. Вип. 1 (46). С. 148–152.

4. Маланюк Н. М. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р. № 70, Т. 3. С.113-118.

5. Яковенко А. О. Інноваційні технології для підвищення якості проведення логопедичних занять в сучасних умовах загальноосвітнього простору. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. Вип. 27. С. 231-234.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
- виконання практичного завдання – 1-3 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Поняття педагогічної технології.
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Інноваційність як ознака сучасності.
4. Сутність педагогічної інноватики.

Практичне завдання

1. Надати приклади до різних груп інновацій в освіті.
2. Створити презентацію «Сутність педагогічної технології».

Питання для самостійної роботи

1. Результати педагогічної творчості.

Практичне заняття № 2

Тема. Звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.

Мета: висвітлити звуковимовні та акустичні характеристики усного мовлення.

Література:

1. Розвиток українського мовлення у дошкільників. Програма-довідник для дошкільних закладів з українським мовним режимом / Укл. Н. Я. Дзюбишина-Мельник. – К., 1991.

2. Український лінгвістичний портал «Словники України» on-line: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.

4. Шеремет М. К. Логопедія : підручник. 5-те вид. Київ : Слово. 2018. 856 с.

Критерії оцінювання:

відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;

виконання практичного завдання – 1-3 бали;

завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Звуки мовлення як умовні рефлекси.
2. Характеристика та артикуляція звуків.
3. Дихання як загальна мовленнєва навичка.
4. Роль голосу в творенні звуків.
5. Темпо-ритмічна організація мовлення.
6. Інтонаційна характеристика мовлення.

Практичне завдання

1. Створити картки «Характеристика звуків».
2. Скласти схему «Акустична характеристика мовлення».

Питання для самостійної роботи

1. Виразність мовлення.

Практичне заняття № 3

Тема. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.

Мета: закріплення знань щодо анатомо-фізіологічних механізмів мовлення.

Література:

1. Шеремет М. К. Логопедія : підручник. 5-те вид. Київ : Слово. 2018. 856 с.

2. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій / Н.А. Лопатинська. К. : Видавничий дім «Слово». 2017. 152с.

3. Анатомія, фізіологія та патологія органів слуху і мовлення : навч. посібник для студ. ф-ту дошк. та корекц. освіти / уклад. Н. П. Голуб. Умань : Візаві, 2015. 116 с.

Критерії оцінювання:

відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;

виконання практичного завдання – 1-3 бали;

завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Поняття мова та мовлення. Мовлення як продукт психічної діяльності людини та результат складної взаємодії різних мозкових структур.
2. Центральний мовленнєвий апарат.
3. Периферичний мовленнєвий апарат
4. Участь дихального, голосового та артикуляційного відділів в утворенні мовлення.

Практичне завдання

1. Написати есе «Мова та мовлення: соціальне та індивідуальне».

Питання для самостійної роботи

1. Вчення Павлова про сигнальні системи.
2. Блоки головного мозку.

Практичне заняття № 4

Тема. Мовленнєвий онтогенез.

Мета: висвітлити етапи розвитку складових мовлення в онтогенезі.

Література:

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів, 1990.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За 34ед.. А. М. Богуш. Друге видання, доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
3. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. К.: Видавничий Дім «Слово». 2004.
4. Калмикова Л.О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку : монографія. Київ : Фенікс, 2008. 497 с.
5. Савінова Н. В. Формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 22 : зб. наук. праць. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. С. 233-238.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
виконання практичного завдання – 1-3 бали;
завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Розвиток мовлення дітей раннього віку.
2. Розвиток мовлення дітей молодшого дошкільного віку.
3. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Практичне завдання

1. Створити презентацію «Розвиток мовлення в онтогенезі».
2. Написати есе «Передумови розвитку мовлення в дитини».

Питання для самостійної роботи

1. Сенситивні періоди мовленнєвого розвитку.

РОЗДІЛ 2

ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Практичне заняття № 5

Тема. Технології логопедичного обстеження.

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій логопедичного обстеження.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Голуб Н. М., Потамошнева О. М., Хребтова Н. П. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень: Методичні рекомендації з курсу «Логопедія». Х.: ХНУ імені Г.С. Сковороди, 2007.
3. Плешук С. В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження дітей дошкільного віку. Кам'янець-Подільський, 2013.
4. Баскакова О. Ф. Раннє виявлення і профілактика мовленнєвих порушень у дітей / О. Ф. Баскакова // Таврійський вісник освіти. – 2015. №2(50). – Частина I. – с.70.
5. Хоменко С.О. Етіологія мовленнєвих порушень у дітей раннього віку / С.О. Хоменко // Науковий часопис. Корекційна педагогіка. Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_019_2014_26_53.pdf
6. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник / М. К. Шеремет. – К.: ВД «Слово», 2014. – 675с.
7. Артюшков І. В. Аспекти дослідження внутрішнього мовлення. Філологічні науки. 1997. № 4. С. 66–75.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
- виконання практичного завдання – 1-3 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Мета та завдання логопедичного обстеження.
2. Напрями логопедичного обстеження при різних мовленнєвих порушеннях.
3. Особливості логопедичного обстеження осіб з різними мовленнєвими порушеннями, осіб різних вікових категорій.
4. Аналіз результатів обстеження.
5. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень.

Практичне завдання

1. Скласти протоколи логопедичного обстеження при різних мовленнєвих порушеннях.

Питання для самостійної роботи

1. Складання мовленнєвих карт.

Практичне заняття № 6

Тема. Технології корекції фонетико-фонематичних процесів.

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій корекції фонетико-фонематичної складової мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.

2. Рібцун Ю. В. Формування фонологічного компонента мовленнєвої діяльності у дітей за умов нормального та порушеного онтогенезу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова: зб. наук. пр.* К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 219–222

3. Пінчук Ю. В. Основи методики виховання правильної вимови звука при дислалії // Педагогіка та методики: спеціальний збірник наукових праць / Ю. В. Пінчук. – К., 2000. – С. 43-49

Критерії оцінювання:

відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;

виконання практичного завдання – 1-3 бали;

завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Етапи корекції звуковимови.

2. Способи постановки звуку.

3. Особливості корекції звуковимови при різних мовленнєвих порушеннях.

4. Розвиток фонематичних процесів.

5. Формування звуко-складової структури слова.

Практичне завдання

1. Визначити способи та методи постановки звуків при різних порушеннях звуковимови.

2. Підібрати дидактичний матеріал для формування складової структури слова.

Питання для самостійної роботи

1. Організація та проведення артикуляційної гімнастики.

Практичне заняття № 7

Тема. Технології формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення при різних порушеннях вимовної сторони мовлення.

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій формування мовленнєвого дихання, корекції голосу, інтонаційної виразності мовлення, темпо-ритмічної організації усного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Рібцун Ю. В. Ігри для ротика : вправи на розвиток мовленнєвого дихання. *Дошкіль. Виховання*. 2007. № 4. С. 28–29.
3. Арнаутова Л.В. Корекція заїкання у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори. 2017. Вип.9. Т.1. с.5.
4. Кравченко А. І., Скачедуб Н. М. Корекція заїкання засобами комплексної фізичної реабілітації: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 178 с.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
виконання практичного завдання – 1-3 бали;
завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Технологія формування почуття ритму.
2. Корекція просодичних компонентів мовлення.
3. Сучасні технології формування мовленнєвого дихання.
4. Технологія формування навичок раціонального голосоподання і голосоведіння.
5. Особливості роботи над інтонаційною стороною мовлення
6. Використання логоритміки.

Практичне завдання

1. Визначити етапи формування просодичних компонентів мовлення.
2. Підібрати дидактичний матеріал для формування мовленнєвого дихання.

Питання для самостійної роботи

1. Аутогенне тренування в системі логопедичних занять.
2. Арт-терапія у формуванні навичок мовленнєвої саморегуляції.

Практичне заняття № 8

Тема. Технології формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій формування лексико-граматичної складової мовлення та розвитку зв'язного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.

2. Горбунова Н. В. Ігрова діяльність як засіб розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників. Теорія та методика навчання та виховання. 2012. Вип. 31. С. 44-56.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
- виконання практичного завдання – 1-3 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Технології збагачення та активізації словника.
2. Технології формування, розвитку та корекції граматичного складу мовлення при різних мовленнєвих порушеннях.
3. Технології розвитку зв'язного мовлення при різних мовленнєвих порушеннях.

Практичне завдання

1. Визначити послідовність формування граматичних категорій.
2. Визначити прийоми збагачення та активізації словника в дітей та дорослих.
3. Створити схеми для складання речень.

Питання для самостійної роботи

1. Розвиток комунікативної функції мовлення в дітей та дорослих при афазії.

Практичне заняття № 9

Тема. Технології корекції порушень писемного мовлення.

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій корекції порушень писемного мовлення.

Література:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 672 с.
2. Прищепа О. І. Формування графічних навичок письма - необхідна умова розвитку писемного мовлення. *Початкова школа*. 2007. №9. С.3.
3. Голуб Н. Науково-теоретичні засади досліджень писемного мовлення та його порушень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2012. Вип. 21. С. 58–63.
4. Гріненко О. В., Покотильська М.М., Філоненко Т. Я. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів: Навч. посібник. Городище. 2010. 32 с.
5. Дислексія, або коли мозок «не влаштований» читати [Електронний ресурс] / А.С. Івашина // о.м.о. 2015. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/fetysh/disleksiya-abo-koli-mozok-nevlashtovaniy-chitati>.
6. Журавльова Л. С. Науково-теоретичний аналіз сутнісних відмінностей поняття «дисграфія». *Актуальні питання корекційної освіти*. 2017. Вип. 10. – С. 106-116.
7. Сєдих Н. О. Вчимося писати й говорити правильно. Поради логопеда. Х. : Вид.група «Основа». 2007. с. 107-111.

8. Тарасун В.В. Писемне мовлення: запобігання і корекція порушень. К : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 150 с.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
- виконання практичного завдання – 1-3 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Технології корекції порушень письма.
2. Технології корекції порушень читання.
3. Технології відновлення порушень писемного мовлення при афазії.

Практичне завдання

1. Підібрати дидактичний матеріал для корекції порушень письма.
2. Підібрати дидактичний матеріал для корекції порушень читання.

Питання для самостійної роботи

1. Методики навчання читання та письма.

Практичне заняття № 10-11

Тема. Технології «запуску» та активізації мовлення

Мета: висвітлити сутність та зміст технологій «запуску» та активізації мовлення.

Література:

1. Мартиненко І., Козачук Л. Інноваційні підходи в логопедичній роботі з безмовленнєвими дітьми. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. К.: ТОВ «ДІА», 2017. Вип. 1. С. 18-24.

2. Белкіна О. М. Алгоритм навчання немовленнєвої дитини раннього віку. Таврійський вісник освіти. 2017. № 2 (58).

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;
- виконання практичного завдання – 1-3 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2-3 бали.

Теоретичні питання

1. Обстеження дитини, яка не розмовляє.
2. Особливості корекційної роботи з дітьми, які не розмовляють.
3. Методики «запуску» та активізації мовлення.

Практичне завдання

1. Створити презентацію «Обстеження дитини, яка не розмовляє».
2. До однієї з методик «запуску» та активізації мовлення створити дидактичний посібник.
3. Визначити прийоми мотивації дітей до мовленнєвої діяльності.

Питання для самостійної роботи

1. Форми роботи з немовленнєвими дітьми.

Практичне заняття № 12-13

Тема. Інноваційні технології в логопедичній роботі.

Мета: висвітлити сутність та зміст інноваційних технологій.

Література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. – 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.
2. Федорчук Е.І. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 212 с.
3. 1. Андросова В.М. Використання інноваційних технологій в роботі з дітьми-милогопатами старшого дошкільного віку для корекції вад звуковимови. Розкажіть онуку. 2004. № 10–11.
4. Бабич Н. М., Кібальна К. О., Мельніченко Т. В. Використання техніки орофасіальної міофункціональної терапії в логопедичній практиці. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали VI Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (14 квітня) 2017 року, м. Суми. С. 39–42.
5. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006. 2016. Т.1. 452 с.
6. Марченко І.С. Сучасні логопедичні технології у подоланні мовленнєвих розладів у дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Логопедія : Науково-методичний журнал. 2011. N 1. С. 41–44.
7. Потапенко О. М. Масаж біологічно активних точок у корекційній роботі логопеда. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 24. С. 190–193.
8. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення / В. І. Галущенко // Актуальні питання корекційної освіти. 2016. №7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/>
9. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам // Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець. 2010.
10. Дичок Т., Глеваська С. Розвиток комунікативної сфери дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою пісочної анімації. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія*. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006. 2017. Вип. 8.
11. Розвивальні ігри з водою та піском // Упоряд. Л. А. Шик, Н. І. Дикань, О. М. Гладченко, Ю. М. Черкасова. Х. : Вид. група «Основа», 2010.
12. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. Мандрівець, 2010.

13. Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. показч. Ч. 2./ [упоряд.: Моїсеєва І.П. , Пономаренко Л.О.]. К.: АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 2006. 196 с.

14. Шеремет М., Загурська Г. Сучасні комп'ютерні технології в логопедичній роботі . Педагогіка та методики: спеціальні. Збірник наукових статей НПУ ім.М.П. Драгоманова. Випуск 1. К.:2001. С.183–192

Критерії оцінювання:

відповідь на теоретичне питання – 1-2 бали;

виконання практичного завдання – 1-3 бали;

завдання для самостійного виконання – 2-3 балів.

Теоретичні питання

1. Здоров'язбережувальні технології.
2. Використання ІКТ на логопедичних заняттях.
3. Сенсорна інтеграція в логопедії.
4. Сучасні педагогічні технології в логопедії.
5. Нетрадиційні технології в логопедії.

Практичне завдання

1. Презентувати одну з інноваційних технологій (з використанням спеціального підготовленого дидактичного матеріалу).

2. Розробити одну гру з використанням ІКТ для дітей та одне завдання для дорослих.

3. Підготувати завдання з використанням 2-3 технологій для використання в логопедичній роботі.

Питання для самостійної роботи

1. Інноваційні технології відновлення мовлення при афазії.